

Αυτό που ονομάζουμε «διασκέδαση» στον σημερινό δυτικό κόσμο, αποτελεί τη βάση πολλών οικονομικών δραστηριοτήτων και μιας μεγάλης βιομηχανίας. Πολλές υπηρεσίες δημιουργούνται και παρέχονται, πολλά καταναλωτικά αγαθά παράγονται με σκοπό τη διασκέδαση ανθρώπων κάθε σχεδόν ηλικίας, κοινωνικής τάξης και ψυχολογικού προφίλ. Παιχνίδια για παιδιά, κινηματογραφικές ταινίες, μουσική και τραγούδια, τηλεοπτικά προγράμματα, καφετέριες, λούνα - παρκ, μπαράκια, οργανωμένα ταξίδια... είναι λίγα παραδείγματα των όσων προσφέρει η βιομηχανία της διασκέδασης. Αλλά και άλλα είδη, όπως για παράδειγμα τρόφιμα και αυτοκίνητα που καλύπτουν τις αντικειμενικές ανάγκες της θρέψης του σώματος και της μετακίνησης, γίνονται ελκυστικά για τους καταναλωτές συνδεδόμενα με κάποια απόλαυση: στα τυποποιημένα τρόφιμα προστίθενται ουσίες, έτσι ώστε να γίνουν πιο γευστικά ή και να δημιουργούν εθισμό, ενώ πολλά αυτοκίνητα παρέχουν διάφορες ανέσεις και περιττές πολυτέλειες, που όμως κεντρίζουν και προσελκύουν το ενδιαφέρον του καταναλωτικού κοινού. Η εύκολη απόλαυση και η διασκέδαση έχουν γίνει επιδιώξεις και αξίες των περισσότερων ανθρώπων του ανεπτυγμένου κόσμου, καθώς προπαγανδίζονται συστηματικά – συχνά με βίαιο ή και χυδαίο τρόπο - και από τη βιομηχανία της διαφήμισης.

Συγχρόνως, στις κοινωνίες αυτές που κατασκευάζουν επιθυμίες και ικανοποιούν απολαύσεις, η κατάθλιψη αυξάνεται με γρήγορους ρυθμούς ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς, γεγονός που φαίνεται και από την αυξημένη κατανάλωση αντικαταθλιπτικών φαρμάκων(*). Νεύρα, δυσαρέσκεια, στρες και παράπονα, είναι καταστάσεις που βιώνουμε όλοι μας λίγο – πολύ μέσα στην καθημερινότητα, στους εργασιακούς μας χώρους και στα σπίτια μας. Και αναστενάζοντας βουβά ή μεγαλόφωνα μέσα σε ένα κοινωνικό και επαγγελματικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δεν μπορούμε να νιώσουμε ευτυχισμένοι, καταστρώνουμε σχέδια για το πώς θα περάσουμε και θα διασκεδάσουμε το Σαββατοκύριακο και στις διακοπές. Οι

απολαύσεις και η διασκέδαση του «ελεύθερου χρόνου» μοιάζουν οι παρηγοριές μας για την άχαρη καθημερινότητα που βιώνουμε. Βγαίνουμε λοιπόν έξω για να διασκεδάσουμε, καταναλώνοντας με απληστία φαγητά, ποτά και τσιγάρα –για να μην αναφερθούμε σε άλλες πολύ πιο επικίνδυνες ουσίες. Τρέχουμε να αγοράσουμε καταναλωτικά αγαθά, παραπονούμενοι συνήθως ότι τα λεφτά δεν φτάνουν για όλα όσα χρειαζόμαστε. Πηγαίνουμε στα διάφορα θεάματα και σχολιάζουμε μετά με την παρέα μας πρόσωπα και πράγματα. Πηγαίνουμε εκδρομές και - ανάμεσα σε γεύματα, τσιγάρα και καφέδες οι περισσότεροι - απολαμβάνουμε λίγο και τη φύση. Σε γενικές γραμμές έχουμε προσδιορίσει, φτιάξει ή και υιοθετήσει από άλλους κάποιες επιθυμίες και έχει σχεδιάσει ο καθένας μια ρουτίνα διασκέδασης, η οποία καλύπτει τον χρόνο εκείνο της ζωής μας κατά τον οποίο δεν έχουμε «δουλειά» ή «δουλειές». Περιμένουμε λοιπόν να ικανοποιήσουμε αυτές τις επιθυμίες για να ανακουφιστούμε από τις πιέσεις και τις στενοχώριες της καθημερινότητας.

Αν κοιτάξουμε όμως προσεκτικά τους ανθρώπους κάθε ηλικίας που κάθονται στις καφετέριες, στα μπαράκια, στις ταβέρνες κτλ., θα διαπιστώσουμε ότι στα πρόσωπα πάρα πολλών είναι ζωγραφισμένη η πλήξη, η αμηχανία, ακόμη και η μελαγχολία. Αν παρατηρήσουμε λίγο τη στάση μας απέναντι στα καταναλωτικά αγαθά θα δούμε πόσο γρήγορα βαριόμαστε όσα με τόσο κόπο και ενθουσιασμό αποκτήσαμε και πόσο γρήγορα μπαίνουμε στη διαδικασία απόκτησης κάτι καινούριου – άλλωστε η μόδα και η διαφήμιση μάς σπρώχνουν συνεχώς να δοκιμάσουμε ή να αποκτήσουμε κάτι «νέο», που «θα αλλάξει τη ζωή μας». Αν ακούσουμε τους εαυτούς μας και τους άλλους μέσα στις παρέες να σχολιάζουμε πρόσωπα, πράγματα, θεάματα, καταστάσεις... θα διαπιστώσουμε πόσο μονότονα και στερεότυπα επαναλαμβάνουμε και ανακυκλώνουμε λόγια και σκέψεις, επιστρέφοντας συνήθως άδεια από τις συναναστροφές μας στα σπίτια μας. Τελικά, υπάρχουν πολλές ενδείξεις ότι έχουμε βαρεθεί και κουραστεί κι από αυτήν ακόμη την περίφημη διασκέδασή μας, κι ας την αποζητάμε για να ξεδώσουμε, να ξεχάσουμε λίγο και να ξεχαστούμε. Μπορεί να μη μας «γεμίζει», αλλά τουλάχιστον μας

ανακουφίζει παροδικά και επιφανειακά από το να μένουμε μόνοι μας με τον εαυτό μας.

Όλη αυτή η κατάσταση αντανακλάται όπως είναι αναμενόμενο και στην ομιλία μας, στις λέξεις και τις εκφράσεις που χρησιμοποιούμε καθημερινά κατά κόρον: Λέμε «πέρασα καλά», όπου το πέρασα μαρτυρά ακριβώς αυτήν την αίσθηση του παροδικού, ενώ το –συνήθως κακόηχο- καλά, προφέρεται με συγκατάβαση, προδίδοντας έναν συμβιβασμό ή και μια απογοήτευση σε σχέση με τη ζωή μας. Πότε, αλήθεια, είπαμε για τον εαυτό μας ή ακούσαμε για τελευταία φορά κάποιον να λέει μέσα απ' την καρδιά του χάρηκα, αναφερόμενος σε κάτι που έκανε για να διασκεδάσει; Έχουμε πάρει απόφαση ότι δεν θα χαρούμε, δεν θα «γεμίσουμε», κι ότι το καλύτερο που μπορούμε να περιμένουμε είναι να περάσουμε καλά. Έχουμε, φαίνεται, ασυνείδητα (;) αποδεχθεί για μας ότι «η ζωή περνάει και χάνεται κι η στιγμή ποτέ δεν πιάνεται». Κατά ανάλογο τρόπο συνηθίζουμε να λέμε για ό,τι μας έλκει μ' αρέσει και όχι αγαπώ. Αυτό ισχύει μάλιστα και για τους ανθρώπους, ακόμη και για ερωτευμένα ζευγάρια νέων. Έχουμε θεωρήσει άραγε ότι η αγάπη είναι μια ουτοπία, ένας μύθος ή μήπως τη φοβόμαστε επειδή την προδώσαμε; Πώς φτάσαμε στο σημείο και πόσες γενιές ανθρώπων χρειάστηκε να περάσουν άραγε από τη γη μας, ώστε αντί να βιώνουμε μια φωτεινή και ολοκληρωμένη χαρά μέσα μας που θα μας δίνει ένα αίσθημα πληρότητας και γαλήνης, να ψάχνουμε εναγωνίως κάθε στιγμή σαν ζητιάνοι παρηγοριά σε μικρές – μικρές παροδικές απολαύσεις μέσα σε μια ζωή κατακερματισμένη σε πολλά μικρά, μίζερα κεφάλαια: δουλειά, φαγητό, παρέες, διασκέδαση, παιδιά, φίλοι, εραστές, σύζυγοι, χρήμα, ψώνια, διακοπές... Πώς φτάσαμε σε τέτοιο χαμηλό σημείο συμβιβασμού, ώστε να γεμίσουμε τις ζωές μας με πολλές (προ)κατασκευασμένες απολαύσεις, εφήμερα υποκατάστατα της αληθινής –ξεχασμένης, θαμμένης και χαμένης πια – χαράς, που μπορούμε να γευτούμε ως άνθρωποι; Θυμόμαστε άραγε ακόμη κάτι από τις πρωτογενείς καθαρές απολαύσεις που μπορούμε να γευτούμε ως άνθρωποι μέσα στην χαρά της

απλότητας;

Θυμόμαστε ακόμη την απόλαυση από το τρεχούμενο καθαρό νερό μιας πηγής; Θεωρούμε μεγάλη απόλαυση τη φρέσκια μυρωδιά και το αγνό χαμόγελο ενός βρέφους; Επιθυμούμε να απολαύσουμε μια σεξουαλική επαφή με αισθήματα ή μας αρκεί να εφαρμόζουμε τεχνικές; Μήπως μας φαίνονται όλα αυτά αφελείς ρομαντισμοί; Συνειδητοποιούμε άραγε καμιά φορά κάπου βαθιά μέσα μας την κυνική ισοπέδωση που έχουμε επιβάλει ατομικά και συλλογικά στους εαυτούς μας, τα παιδιά μας, την κοινωνία; Κατανοούμε ότι μέσα στα χρόνια έχουμε ξεπουλήσει τα πρωτοτόκια μας αντί πινακίου φακής που στον σημερινό πολιτισμό μας φοράει τη μάσκα μιας γιάπικης ψευτοευδαιμονίας;

Πιστεύουμε και ελπίζουμε ότι μπορούμε μέσα από την αληθινή μας φύση να βιώσουμε κάτι από τη φωτεινή χαρά και την αγνή απόλαυση που έχουμε λησμονήσει; Πιστεύω πως πρέπει και μπορούμε ο καθένας μας ατομικά να ανακόψουμε την κεκτημένη μας ταχύτητα πάνω στην πεπατημένη, και να πραγματοποιήσουμε έστω μια μικρή αλλαγή μέσα μας, αλλαγή που εμείς νιώθουμε ως αναγκαία και λυτρωτική για μας τους ίδιους. Κι αν αισθανόμαστε αδύναμοι να κάνουμε μέσα μας μια μικρή επανάσταση για χάρη του εαυτού μας, ας την τολμήσουμε έστω για χάρη των παιδιών μας και των επόμενων γενεών. Γιατί είναι πραγματικά θλιβερό να ακούει κανείς την ευκολία με την οποία μοιράζουν οι νέοι «φιλάκια» μέσα από τα κινητά τους, συμβιβαζόμενοι με το να «περνούν καλά», μέσα από παρέες, σεξ και απολαύσεις, χωρίς διάθεση να γευτούν τη φιλία, τον έρωτα και τη Χαρά, που πολλές φορές τα ειρωνεύονται σαν να ήταν γραφικές ουτοπίες...

Ελένη Φράγκου

(*) Ενδεικτικά αναφέρουμε, ότι σύμφωνα με στοιχεία του Ινστιτούτου Φαρμακευτικής Έρευνας και Τεχνολογίας, το 2006 η κατανάλωση αντικαταθλιπτικών χαπιών στην Ελλάδα έφτανε τα 144 εκατομμύρια τον χρόνο!